ISSN 2222-8586

НАУКОВИЙ ВІСНИК

НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

200

Частина третя

Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес»

Київ-2014

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес» / Редкол.: С.М. Ніколаєнко (відп.ред.) та ін. – К. : ВЦ НУБіП України, 2014. – Вип. 200, ч. 3. – 285 с.

Вміщено статті, присвячені проблемам фінансового забезпечення суб'єктів агробізнесу, бюджетно-податкових відносин аграрних та переробних підприємств, розвитку фінансових послуг для агробізнесу.

Редакційна колегія: С.М. Ніколаєнко (відповідальний редактор), І.І. Ібатуллін, А.Д. Діброва (заступники відповідального редактора), А.В. Витриховська (відповідальний секретар), Н.А. Герасименко (заступник відповідального секретаря), В.П. Галушко, О.І. Гойчук, О.Д. Гудзинський, О.Ю. Єрмаков, В.К. Збарський, Ш.І. Ібатуллін, М.М. Ільчук, Т.Г. Камінська, Є.В. Калюга, Я.С. Ларіна, В.П. Мартиненко, І.В. Охріменко, В.К. Савчук, С.А. Стасіневич, Л.К. Сук, М.П. Талавиря, В.К. Терещенко, Л.М. Худолій, С.І. Чеботар, О.М. Шпичак, С.М. Бичкова, І.Ю. Скляров, Б. Клепацький, Я. Жмія, П. Белік.

Відповідальний за випуск Л.М. Худолій

Рекомендовано до друку Вченою радою НУБіП України, протокол № 2 від 24 вересня 2014 року.

Згідно з постановою президії Вищої атестаційної комісії України від 14 квітня 2010 р. № 1-05/3 Науковий вісник НУБіП України: серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес» включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата економічних наук.

Збірник наукових праць включено до бібліографічної бази даних наукових публікацій РІНУ (Російський індекс наукового цитування).

Адреса редколегії: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
тел. 527-87-20

© Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЗМІСТ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ.
Л.М. Худолій 9

СТАН, ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ.
Н.М. Ткаченко 14

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ НА СТИКАХ ФІНАНСОВОЇ І БУХГАЛТЕРСЬКОЇ НАУКИ.
В.М. Жук 20

КРЕДИТУВАННЯ АГРАНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПОЛЬШІ.
Аліна Даніловська (англ. мовою) 27

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ АГРАРНО-ПРОМИСЛОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ.
І.М. Зеліско 34

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ МІКРОКРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ.
О.О. Олійник 40

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В АГРАРНІЙ СФЕРІ.
Г.О. Скрипник 47

МЕХАНІЗМ ЗАЛУЧЕННЯ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ У ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.
Н.В.Бондаренко 53

ЦІНОВА СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЙОГО САМОФІНАНСУВАННЯ.
І.В.Охріменко 61

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕПРЕТАЦІЇ СУТНОСТІ КРЕДИТУ ТА ПРИНЦИПІВ КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.
С.Ю.Кутейніков 68

КРЕДИТНА КООПЕРАЦІЯ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.
Л.В.Барабаш, С.А.Власюк 74

АГОРОСТРАХУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ.
О.М. Залєтов 80

СТРАХУВАННЯ АГРАРНИХ РИЗИКІВ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.
І. В. Копитіна..... 87

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ПІДХОДИ ДО ЙОГО КЛАСИФІКАЦІЇ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЇ.
А.С. Шолойко 94

ОЦІНКА РІВНЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ.
Р.М.Мамчур 103
ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.
Н.С.Танклевська, В.О.Мірошніченко 109
МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.
Н.К. Мрачковська 115
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК.
І.М.Титарчук 122
ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЦУКРОБУРЯКОВОГО ВИРОБНИЦТВА.
А.В. Фурса 129
ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОРДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА НА ОСНОВІ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.
В.Л. Гераймович 136
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ КАПІТАЛУ – ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ.
В.М. Краєвський 141
ФУНКЦІОНУВАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ЯК НОСІЯ ЧИННИКУ ЛІКВІДНОСТІ.
О.О. Лемішко 147
ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ В СИТЕМІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА.
А.В. Буряк, І.В. Дем'яненко 155
ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.
О.Є. Данилевська – Жугунісова 160
УПРАВЛІННЯ ТРАНСАКЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ ВЕРТИКАЛЬНО ІНТЕГРОВАНИХ КООПЕРАЦІЙ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ.
В.С. Литвиненко 166
ЕКСПЕРТНА ГРОШОВА ОЦІНКА ПРЕДМЕТІВ ІПОТЕКИ ПРИ КРЕДИТУВАННІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНЕОМІКИ.
О.Б. Жарікова 171
НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.
Н.М. Голович 178
ІПОТЕЧНЕ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОРГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.
Б.М.Гнатківський 183
РОЗВИТОК БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ.
І.І. Долженко 188

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ.
Л.О. Березовська 195
ВАЖЕЛІ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ.
О.М.Лабенко 200
ВПЛИВ ТОРГІВЕЛЬГНОЇ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ В РАМКАХ СОТ НА СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.
Л.О. Потравка 206
ЕВОЛЮЦІЯ НАУКОВОЇ ДУМКИ ЩОДО КОНЦЕПЦІЇ ЦІНОУТВОРЕННЯ.
О.П. Чукурна 212
СУТНІСТЬ ВАЛЮТНОГО РИНКУ.
О.М. Калівошко 218
ВПЛИВ ФІНАНСОВОГО КАПІТАЛУ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.
І. Крупка 222
ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕПОЗИТАРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.
В.А. Костюк, І.С. Сьомка 230
СТАН І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В УКРАЇНІ.
Л.А.Олійник, М.А. Трусєєва 237
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ.
А.В. Кириченко 242
ОЦІНКА СТАНУ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ.
І.С. Маринкевич 248
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІІ РОЗВИТКУ РИНКУ СИРУ В УКРАЇНІ.
Л.В. Парій 255
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.
Г.О. Пономаренко 262
ОСНОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ.
Н.С. Танклевська, М.М. Кальченко 268
РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЬОВИХ ПРОГРАМ В ЕКОЛОГІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ КРАЇНИ.
Л.М. Худолій, В.В. Войцехівська 273
ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕНЧУРНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ.
М.В.Петрюк 279
РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ І ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.
Т.В. Мірзоєва, О.А. Томашевська 285

CONTENTS

PROSPECTS FOR DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL PROVIDING OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT OF UKRAINE

METHODS AND TOOLS OF FINANCIAL PROVISION OF AGRARIAN BUSINESS OF UKRAINE.
L.Khudoliy 9
STATE, FINANCIAL PROVISION OF AGRICULTURE AND AGRI-FOOD PRODUCTION IN UKRAINE.
N.Tkachenko 14
PROBLEM SOLVING OF FINANCIAL SAFETY ON THE EDGE OF FINANCIAL AND ACCOUNTING SCIENCES.
V. Zhuk 20
CREDITING OF AGRICUITURAI FARMS IN POLAND.
Alina Danilowska 27
FEATURES OF FINANCIAL RESOURCES MANAGEMENT OF AGRO-INDUSTRIAL COMPANY OF UKRAINE.
I. Zelisko 34
CONCEPTUAL APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF MICRO-CREDIT IN AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY.
O. Oliynyk 40
FEATURES OF CREDITING OF SMALL AND MEDIUM BUSINESSES IN AGRARIAN SPHERE.
G. Skrypnyck 47
MECHANISM OF OBTANING BANK LOANS IN THE ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES.
N. Bondarenko 53
ENTERPRISE PRICE STRATEGY AS AN INSTRUMENT OF ITS SELF-FINANCING.
I.Ohrimenko 61
THEORETICAL ASPECTS OF INTERPRETATION OF THE NATURE OF CREDIT AND LOANS PRINCIPLES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES.
S. Kuteinikov 68
CREDIT COOPERATIVES AS THE PRIORITY DIRECTION OF FINANCIAL SUPPORT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES ACTIVITY.
L. Barabash, S.Vlasyuk 74
AGRICULTURAL INSURANCE AS A COMPONENT OF FOOD SAFETY.
O. Zaletov 80
INSURANCE OF AGRARIAN RISKS: CHALANGES AND PROSPECTS.
I. Kopytina 87
INSURANCE MARKET IN UKRAINE: APPROACHES TO ITS CLASSIFICATION AND PERIODIZATION.
A. Sholoyko 94

ASSESSMENT OF INCOME TAX LEVEL IN INSURANCE COMPANIES OF UKRAINE.
R. Mamchur 103
FINANCIAL POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES.
N.Tanklevska, V. Miroshnichenko..... 109
METHOD OF FORMATION AND EVALUATION OF THE EFFECIENCY OF PRODUCTION POTENTIAL USE OF AGRICULTURAL ENTERPRISES.
N. Mrachkovska 115
FINANCIAL SUPPORT OF INVESTMENT ACTIVITY OF ENTERPRISES IN AGRIBUSINESS.
I. Tytarchuk..... 122
PROBLEM OF FINANCING SUPPORT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SUGAR BEET PRODUCTION.
A. Fursa 129
FEATURES OF SUPPORT OF AGRICULTURAL PRODUCTION DEVELOPMENT BASED ON INVESTMENT ACTIVITY.
V. Heraymovych..... 136
PERSPECTIVE DIRECTIONS OF CAPITAL MOBILIZATION – ACCUNTING ASPECT.
V. Krajewskiy..... 141
FUNCTIONING OF COMPANY'S CAPITAL IN UKRAINE AS A LIQUIDITY FACTOR.
A. Lemishko 147
FINANCIAL PLANNING IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF ENTERPRISE DEVELOPMENT.
A. Buryak, I. Demyanenko 155
IMPLEMENTATION OF BUDGETING SYSTEM IN THE ENTERPRISE.
O. Danilevskay-Zhuhunisova 160
MANAGEMENT OF TRANSACTION COSTS OF VERTICALLY INTEGRATED CORPORATIONS: ACCOUNTING ASPECT.
V. Litvinenko 166
EXPERT MONEY ESTIMATION OF MORTGAGE OBJECT IN CREDITING OF AGRICULTURAL SECTOR OF ECONOMY.
O. Zharikova..... 171
DIRECTIONS OF STRENGTHENING THE ECONOMIC SECURITY OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISE.
N. Holovych..... 178
MORTGAGE CREDITING OF AGRICULTURAL SECTOR IN UKRAINE.
B.M.Hnatkivskyy 183
BUDGET DECENTRALIZATION DEVELOPMENT IN UKRAINE.
I. Dovzhenko..... 188
EFFECIENCY FUNCTIONING OF VALUE ADDED TAX IN UKRAINE.
L. Berezovska..... 195

KEY FACTOR OF FINANCIAL MECHANISM IN NATURAL MANAGEMENT.
O. Labenko 200
THE IMPACT OF TRADE LIBERALIZATION WITHIN
THE FRAMEWORK OF THE WTO ON STRUCTURAL SHIFTS
OF ECONOMIC SYSTEM OF UKRAINE.
L. Potravka 206
EVOLUTION OF SCIENTIFIC THOUGHT ABOUT CONCEPT OF PRICING.
O. Chukurna 212
ESSENCE OF FOREIGN EXCHANGE MARKET.
O. Kalivoshko..... 218
EFFECT OF FINANCIAL CAPITAL OF LABOR MIGRANTS
ON NATIONAL ECONOMY DEVELOPMENT OF UKRAINE.
I. Krupka 222
FEATURES OF ACTIVITY OF NATIONAL DEPOSITORY SYSTEM
OF UKRAINE. ***V. Kostyuk*** 230
STATE AND PROBLEMS OF LOCAL LENDING DEVELOPMENT
IN UKRAINE.
L. Oliynyk..... 237
THEORETICAL BASIS OF FINANCIAL MECHANISM
OF SOCIAL INSURANCE.
A. Kirichenko..... 242
ASSESSMENT OF PUBLIC DEBT OF UKRAINE AND ITS IMPACT
ON THE PHYSICAL SAFETY***.***
I. Marynkevych 248
MODERN TRENDS OF CHEESE MARKET DEVELOPMENT IN UKRAINE.
L. Pariy..... 255
INTELLECTUAL CAPITAL AS A FACTOR OF PROVIDING FINANCIAL
SECURITY OF ENTERPRICE.
G. Ponomarenko 262
BASE OF FINANCIAL RESOURCES MOBILIZATION
FOR AGRICULTURAL ENTERPRISES.
N. Tanklevska, M. Kal'chenko..... 268
ROLE OF GOVERNMENT TARGET PROGRAMS
IN ENVIRONMENTAL SECURITY OF UKRAINE.
L. Khudoliy, V. Voitsekhivska..... 273
LEGISLATIVE REGULATION OF VENTURE CAPITAL
FUNDS IN UKRAINE.
M.Petryuk..... 279
DEVELOPMENT STRATEGY IN THE CONTEXT OF THE ECONOMIC
EFFICIENCY OF ENTERPRISES.
T.V. Mirzoeva, O.A. Tomashevska 285

Инвестиции, инвестирование, сельскохозяйственное производство, аграрный сектор, экономика, агропромышленный комплекс (АПК).

The article analyses the characteristics of agricultural production on the basis of increased investment activity. Identifies the main sources of investment resources.

Investment,agricultural production, agricultural sector, economy, agroindustrialcomplex (AIC).

УДК. 657

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ КАПІТАЛУ – ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

В.М. Краєвський, кандидат економічних наук

Розкрито значення обліково-аналітичного забезпечення управління як одного з базових критеріїв, на основі якого формуються прийняття рішення, щодо майбутніх інвестицій з боку інвестора. У цьому контексті досліджено проблемні питання, які виникають в обліку та заважають аграрним компаніям реалізовувати перспективні напрями залучення капіталу.

Бухгалтерський облік, інвестування, фінансова звітність, фінансові інструменти.

Інвестування аграрної сфери, як й інвестиційні процеси в інших галузях, є явищем багатогранним та складним. Воно являє собою сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації ними інвестицій. Потужні іноземні інвестори досить прискіпливо відбирають об’єкти для фінансування, як правило, це компанії-лідери свого сектора, з чіткою бізнес-стратегією, прозорою структурою власності, що надають консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами. Останній критерій, до речі, – дуже поширена бізнес-практика, яка дозволяє порівняти ефективність компанії з аналогічними показниками компаній з інших країн, що значно полегшує процедуру отримання зовнішнього фінансування.

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення підприємства є одним із базовим критеріїв, на основі якого формуються прийняття рішення щодо майбутніх інвестицій з боку інвестора. У зв’язку з цим особливої актуальності набувають проблемні питання, які виникають в обліку та заважають аграрним компаніям реалізовувати перспективні напрями залучення капіталу.

© В.М. Краєвський, 2014

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні вчені активно працюють над вирішенням указаної проблеми, зокрема питання активізації інвестування в аграрній сфері знайшли своє відображення в наукових публікаціях відомих вчених-економістів, серед яких: В.Г. Андрійчук [3], О. Сидоренко [5], В.І. Бойко [1], П.І. Гайдуцький [2]. Проте багато питань, пов'язаних із обліково-аналітичним забезпеченням залучення капіталу є недостатньо розробленими. Актуальність та практичне значення вирішення цих питань зумовили вибір теми при написанні статті.

Мета дослідження – розгляд облікових аспектів, що мають місце під час залучення додаткових інвестиційних ресурсів та оцінка основних проблемних питань, які виникають у процесі підготовки податкової та фінансової звітності у великих сільськогосподарських підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Актуальність фінансування за рахунок залучення інвестицій, як правило, виникає, коли компанія вичерпала можливості розвитку за рахунок реінвестування власного прибутку та боргового фінансування. Сучасним джерелом залучення капіталу українськими аграрними компаніями є можливість розміщення акцій на іноземних фондових біржах для подальшого інвестування у розвиток виробництва сільгосппродукції. Процедура підготовки до виходу на приватне розміщення (ПР) може зайняти 3 –6 міс, на IPO – від 9 міс до кількох років. Вартість виходу на IPO вища, проте можна розраховувати на вищу ціну акцій підприємства. Слід підготувати звітність за міжнародними стандартами (МСФЗ) за 2 роки для ПР та за 3 роки – для IPO. При цьому, в обробітку має бути відповідно не менше 80 та 90 % земель. Обсяг реалізації підприємства має становити понад 35 млн дол. для приватного розміщення і більше 70 млн дол. – для IPO [4].

Серед усіх компаній України, що працюють з міжнародними фондовими ринками, лідирують саме аграрні. Це пов'язано, у першу чергу, з глобальною увагою до агропродовольчого сектору. Адже всі розуміють, що ресурси для виробництва продовольства у світі обмежені, кількість придатних для обробітку земель зменшується, а населення постійно зростає, відповідно аграрна галузь є дуже привабливою для інвесторів.

Звичайно аграрний сектор підпадає під вплив локальних економічних факторів - досить серйозних – як-то попередня економічна криза, загроза рецесії або чергової кризи. Разом із тим, на фоні інших галузей української економіки АПК виглядає більш привабливо. Адже попри жодну економічну кризу людям завжди буде необхідна їжа, відповідно й попит на продовольство залишається більш-менш стабільним. [6].

Інвесторам необхідне чітке уявлення про стратегічні плани компанії та перспективи її зростання. Їм має бути зрозуміло, як працює господарська модель компанії та які види бізнесу є найперспективнішими, як здійснюється управління та яким є співвідношення організаційної та фінансової структури. Інвесторів може зацікавити досвідчена й активна команда менеджерів, продумана і чітко викладена бізнес-ідея проекту, наявність довгострокових ліцензій, прав на торговельні марки. Звичайно

неабияке значення має позиція на ринку. Структура власності повинна забезпечувати інвесторам контроль над доходами, можливість збільшити вартість компанії шляхом впровадження сучасних міжнародних стандартів управлінського обліку, позбавлення від збиткових виробництв тощо.

Однією з вимог до компанії при IPO є наявність історичної фінансової інформації. Це вимога передбачає наявність консолідованої фінансової звітності, що пройшла аудит та підготовлена відповідно до вимог МСФЗ, за останні три роки, що передують IPO (компанії-емітенти, які не зареєстровані в країнах-членах ЄС, можуть підготувати звітності відповідно до вимог стандартів еквівалентних МСФЗ (наприклад US GAAP). Крім того, якщо остання аудиторська перевірка проводилася більше ніж 9 міс тому, компанія повинна надати проміжну фінансову звітність, яка покриватиме щонайменше 6 міс. Проміжна звітність повинна включати порівняльну інформацію за аналогічний період попереднього фінансового року. Вимог щодо обов'язкового аудиту проміжної звітності немає. Проте, на нашу думку, в цьому випадку необхідним є розгляд проблемних питань, які виникають в процесі підготовки податкової та фінансової звітності у великих сільськогосподарських підприємствах:

1. *Система бюджетування*. Зазвичай аграрні компанії не мають повноцінної методології з підготовки даних бюджету та управлінської звітності. Як наслідок у підприємств виникають складності у процесі зіставлення даних бухгалтерського та управлінського обліку. Конвергентний підхід до складання управлінської та фінансової звітності має сприяти компаніям, що прагнуть публічності, тобто необхідно забезпечити ситуацію, при якій менеджмент та інвестори користуються однаковими інформаційними потоками для аналізу ефективності роботи підприємства.

2. *Справедлива вартість біологічних активів.* У багатьох господарствах не спостерігається системності у питаннях оцінки справедливої вартості біологічних активів та розкритті цієї інформації у фінансової звітності. Це призводить до того, що у фінансовій звітності постійно відбуваються істотні зміни їх вартості, причини яких лишаються незрозумілими для зовнішніх користувачів. Це в свою чергу збільшує рівень недовіри потенційних інвесторів до інформації поданої у фінансовій звітності.

3. *Відсутність уніфікованої бази земельних угідь.* Велика кількість сільськогосподарських підприємств після формування земельного банку не проводить формування уніфікованої бази земель сільськогосподарського призначення, що використовується компанією. Відповідно знижується ефективність контролю їх використання підприємствами. Це призводить до ускладнень при розрахунку майбутніх зобов’язань з оренди землі сільськогосподарського призначення. Так, на думку М. Мельника «Необхідно створювати і підтримувати в актуальному стані уніфіковану базу земель сільськогосподарського призначення, що використовується компаніями. Для підвищення надійності такої бази, рекомендується для кожної ділянки вказувати її номер у земельному кадастрі. [7].

4. *Похідні фінансові інструменти.* Вони вбудовані у деякі договори продажу, а також закупки, часто не враховані компаніями при веденні

бухгалтерського обліку. Як наслідок, доходи та витрати, активи та зобов'язання можуть бути занижені. Запобігти цьому та своєчасно виявляти похідні фінансові інструменти, які можуть міститися у договорах дозволить процедура моніторингу умов укладення договорів. У випадку ідентифікації таких інструментів у процесі моніторингу, необхідно розрахувати їх справедливу вартість і враховувати їх у бухгалтерському обліку.

5. *Відсутність уніфікованої бази майна, що знаходиться у заставі*. Це є типовою помилкою агрохолдингів, оскільки наслідками може бути призупинення операцій компанії на основі того, що активи є заставою за зобов'язаннями.

6. *Амортизація основних засобів*. Існують різні методи нарахування амортизації основних засобів – податковий, прямий, виробничий. Агро формування, об'єднані в одну групу, використовують у звітності різні методи амортизації основних засобів, що призводить до викривлення інформації про активи та витрати компанії.

7. *Невикористані відпустки*. У багатьох випадках аграрні компанії не створюють резерви за невикористані відпустки на кінець звітного періоду. У наслідок цього зобов'язання та витрати компанії у бухгалтерській звітності можуть бути занижені.

8. *Облік векселів*. Зазвичай підприємства в обліку відображають видані та отримані векселі за номінальною вартістю, без врахування вартості грошей у часі. Це призводить до завищення величини зобов'язань та активів підприємства з одного боку, та до зниження суми видатків та доходів з іншого. Тому, оцінку фінансових інструментів компанії слід проводити за справедливою вартістю відповідно до МСФЗ.

9. *Капіталізація затрат на ремонт основних засобів*. Витрати підприємства, понесені на ремонт основних засобів, перерозподіляються через собівартість та капіталізуються у вартість біологічних активів. Основною помилкою облікового персоналу є те, що не проводиться розмежування на поточні та капітальні витрати. Ми вважаємо за необхідне дотримуватися вимог МСФЗ «Основні засоби», згідно з яким проводиться розподіл всіх затрат по ремонту основних засобів на поточні та капітальні. Після цього капітальні затрати капіталізуються, а поточні визнаються витратами періоду, в якому вони були понесені [7].

Враховуючи вищенаведене, вважаємо за необхідне все-таки рекомендувати компаніям проведення аудиту. Це також пояснюється ще однією вимогою до компанії при IPO, а саме проведенням аналізу операційної діяльності компанії (Due diligence). Структура і глибина аналізу операційної діяльності залежить від розміру та складності операцій і структури групи емітента, типу та місця розміщення. Лондонська фондова біржа ставить найжорсткіші вимоги до повноти і глибині аналізу операційної діяльності компанії в порівнянні з вимогами інших європейських бірж. За дорученням лістингового консультанта ЛФБ (Спонсора або Уповноваженого консультанта) відповідальний бухгалтер (Responsible Accountant) проводить аналіз операційної діяльності компанії та надає «long-form» звіт, звіт про робочий капіталі, а також звіт про

дотримання необхідних процедур формування фінансової звітності (Financial reporting procedures). Due diligence звіти служать основою для перевірки точності і повноти інформації, відображеної у проспекті емісії, і, на відміну від проспекту емісії, недоступні широкій публіці. Проведення всебічного аналізу операційної діяльності компанії також допомагає виявити проблемні питання, які необхідно вирішити до IPO. Аналіз операційної діяльності компанії, як правило, розкриває такі питання:

1. Результати фінансової діяльності компанії (аналіз історичних фінансових результатів, основних статей балансу, звіту про рух грошових коштів, капітальних інвестицій, джерел фінансування, умовних і позабалансових зобов'язань).

2. Податкові питання (податкове структурування, податкова дисципліна, трансфертне ціноутворення).

3. Операційна діяльність (операційна і корпоративна структура, продукти та послуги, ринки і конкуренти, основні покупці і продавці, умови торгівлі, виробничі потужності і тощо.).

4. Облікова політика.

5. Процедури формування фінансової звітності (існуючі системи звітності, система внутрішнього контролю, принципи корпоративного управління).

6. Менеджмент і персонал (ключовий персонал, умови оплати праці, плинність і структура кадрів)

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для того, щоб первинне розміщення було успішним (тобто ціна розміщення акцій відповідала очікуванням), компанія повинна розуміти, наскільки привабливим і перспективним виглядає її бізнес в очах потенційних інвесторів; наскільки інвестори готові купити і тримати акції після первинного розміщення. Вимоги фондових бірж, що стосуються історичних фінансових результатів, системи внутрішнього контролю та корпоративного управління, а також наявності кваліфікованої управлінської команди, значною мірою збігаються з вимогами потенційних інвесторів. Однак, ці параметри діяльності компанії, формують тільки частину її ринкової вартості. Компаніям аграрного сектору, які планують первинне розміщення на європейських майданчиках, для збільшення вартості компанії та відповідності вимогам фондових бірж, може знадобитися значний час на підготовку і реорганізацію. Однією з найважливіших рекомендацій є проведення аналізу готовності до IPO за 1.5 - 2 роки для того, щоб заздалегідь визначити невідповідність вимог і мати час їх виправити. Ключовими моментами, на які компанії варто звернути увагу на стадії підготовки, є:

1. фінансова інформація (підготовка і аудит звітності за МСФЗ, впровадження порівнянної системи бюджетування правлінського обліку, розробка бізнес-плану);

2. корпоративна структура (спрощення корпоративної структури, консолідація активів, реорганізація і висновок непрофільних активів);

3. корпоративне управління (створення комітетів при Раді Директорів, залучення «незалежних» директорів, впровадження системи управління ризиками та надійної системи внутрішнього контролю, налагодження надійних процедур з підготовки фінансової інформації всередині компанії)

Список літератури

1. Андрійчук В.Т. Економіка аграрних підприємств: підручник. В.Г. Андрійчук – [2-ге вид., допов. і переробл.]. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
2. Бойко Л.М. Функції менеджменту та їх розвиток в сучасних умовах // Ринкова трансформація економіки АПК: моногр. у 4 ч. / [за ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнєва.] –К.: ІАЕ, 2002. – Ч.1. – С. 306-309.
3. Гайдуцький П.І. Інвестиційна конкурентоспроможність аграрного сектора економіки України.// П.І. Гайдуцький– К: Нора-Друк, 2004. – 246 с.
4.Инвестиционный климат // Ведение аграрного бизнеса в Украине. – 2011. – С. 15–16.
5. Сидоренко О. Успішний вихід аграрних компаній на міжнародні ринки: теорія та практика / О. Сидоренко // Agroexpert. – № 6. –2011. – С. 108–111.
6. Лапа В. Акції на публіку [Електронний ресурс] / В.Лапа // Агробізнес сьогодні.-2012.-№3(226).- Режим доступу: http://www.agro-business.com.ua/2011-05-11-22-31-13/879-2012-02-17-14-18-56.html
7. Мельник М. Недочеты учета. Что мешает аграрным компаниям оставаться инвестпривлекательными [Електронній ресурс] / М.Мельник // Управление крупным аграрным бизнесом. – 2013. - №2.-С. 35-37. - Режим доступа: http://ucab.ua/files/ucab%20magazine/Magazine_UKAB_2013_2.pdf.

Раскрыто значение учетно-аналитического обеспечения управления как одного из базовых критериев, на основе которого формируются принятие решения относительно будущих инвестиций со стороны инвестора. В этом контексте исследованы проблемные вопросы, которые возникают в учете и мешают аграрным компаниям реализовывать перспективные направления привлечения капитала.

Бухгалтерский учет, инвестирование, финансовая отчетность, финансовые инструменты.

The significance of accounting and analytical support to management as one of the basic criteria on which are formed decision regarding future investments by the investor. In this context, we study the problematic issues that arise in accounting and interfere with agricultural companies to implement promising areas for attracting capital.

Accounting, investment, financial reporting, financial instruments